

KOMUNIKAT PRASOWY nr 69/25

Luksemburg, 12 czerwca 2025 r.

Opinia rzeczniczkii generalnej w sprawie C-679/23 P | WS i in./Frontex (Wspólna operacja powrotowa)

Rzeczniczka generalna Tamara Ćapeta: operacje powrotowe – Sąd popełnił błąd w ocenie związku przyczynowego w sprawie o odszkodowanie wniesionej przez syryjską rodzinę przeciwko Frontexowi

Rodzina syryjskich Kurdów została zawrócona samolotem z Grecji do Turcji w ramach wspólnej operacji powrotowej koordynowanej przez Europejską Agencję Straży Granicznej i Przybrzeżnej (Frontex). Gdy znaleźli się w Turcji, wynajęli najpierw dom poza obozem dla uchodźców, a następnie postanowili uciec do Iraku, obawiając się, że zostaną odesłani do Syrii. Twierdzą, że ich powrót był nielegalny, i że Frontex nie sprawdził, czy wydano wobec nich decyzję nakazującą powrót, naruszając w ten sposób ich prawa podstawowe, w tym zasadę non-refoulement. Obecnie żądają od Frontexu odszkodowania za szkody materialne i niematerialne.

Sąd Unii Europejskiej¹ oddalił skargę tej rodziny ze względu na brak związku przyczynowego między zarzucanym bezprawnym zachowaniem Frontexu a poniesioną przez nich szkodą, nie dokonawszy oceny pozostałych przesłanek odpowiedzialności. Orzekł, że ponieważ Frontex nie jest właściwy do oceny zasadności decyzji nakazujących powrót lub wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej, nie może być pociągnięty do odpowiedzialności za jakąkolwiek szkodę związaną z powrotem tej rodziny do Turcji.

W ramach niniejszego odwołania syryjska rodzina podnosi, że Sąd błędnie zakwalifikował ich skargę jako zakwestionowanie decyzji o odmowie udzielenia im ochrony międzynarodowej lub (dorozumianej) decyzji nakazującej powrót, wydanej wobec nich przez organy greckie, zamiast jako kwestionującą zarzucane bezprawne zachowanie Frontexu przy wykonywaniu jego obowiązków. Wnoszący odwołanie twierdzą, że ze względu na tę błędną kwalifikację Sąd nie zbadał ich argumentów, zgodnie z którymi bezprawne zachowanie Frontexu wyrządziło im szkodę, i w związku z tym błędnie stwierdził brak związku przyczynowego.

W przedstawionej dziś opinii rzeczniczka generalna T. Ćapeta zaproponowała, aby Trybunał uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi do ponownego rozpoznania.

Rzeczniczka generalna wskazała, że zaskarżony wyrok można rozumieć na dwa sposoby. Po pierwsze, wyrok ten można rozumieć tak, że Sąd błędnie zrozumiał argumenty wnoszących odwołanie przedstawione w pierwszej instancji w ten sposób, że zakwestionowali oni ważność decyzji nakazującej powrót, a nie zaniechanie sprawdzenia przez Frontex samego istnienia decyzji nakazującej powrót. W takim rozumieniu Sąd błędnie zastosował pojęcia przypisania i związku przyczynowego. Jeżeli żądaniem skierowanym do Sądu jest stwierdzenie, że przyczyną jest działanie (zaniechanie) Frontexu, to Sąd nie może rozstrzygnąć kwestii, czy istnieje związek między tą przyczyną a podnoszoną szkodą, badając działanie (zaniechanie) innego podmiotu (w tym przypadku Grecji).

Po drugie, zdaniem rzeczniczkii generalnej wyrok ten można odczytywać w taki sposób, jakby Sąd uznał, że Frontex nie może ponosić odpowiedzialności odszkodowawczej, jako że jego rola ogranicza się zaledwie do wspierania operacji powrotowych przeprowadzanych przez państwa członkowskie. Oznaczałoby to, że Frontex nie ma obowiązku sprawdzania, czy osoby objęte wspólnymi operacjami powrotowymi rzeczywiście podlegają powrotowi, w tym znaczeniu, że istnieje wydana względem nich, podlegająca wykonaniu, decyzja nakazująca powrót.

W świetle powyższego rzecznik generalna Ápeta uważa, że zgodnie z mającym zastosowanie prawem Unii² **Frontex ma obowiązek sprawdzenia istnienia decyzji nakazującej powrót w odniesieniu do wszystkich osób objętych wspólną operacją powrotową**, co jest ważne dla wypełnienia ciężącego na nim obowiązku zapewnienia przestrzegania zasady non-refoulement przy wykonywaniu jego zadań. Oznacza to w praktyce, że **Sąd naruszył prawo, stwierdzając, iż nie mógł istnieć związek przyczynowy między zarzucanym bezprawnym zachowaniem Frontexu a podnoszoną szkodą**.

Ponadto rzecznik generalna T. Ápeta uważa, że fakt, iż główna odpowiedzialność za powroty spoczywa na państwach członkowskich, nie zwalnia Frontexu z odpowiedzialności za te same zaniechania. W przeciwnym razie Frontex prawdopodobnie nigdy nie mógłby zostać pociągnięty do odpowiedzialności za bezprawne działania lub zaniechania podczas operacji powrotowych, skoro podobne obowiązki spoczywają również na państwach członkowskich. Zdaniem rzecznik generalnej nadmiernie ograniczyłoby to odpowiedzialność Frontexu i zagrażałoby ochronie praw podstawowych. Rzecznik generalna jest zatem zdania, że **w sytuacjach, w których Frontex i państwa członkowskie dzielą obowiązki w ramach wspólnych operacji powrotowych, Frontex może zostać pociągnięty do odpowiedzialności za szkody spowodowane naruszeniem takich obowiązków**, nawet jeśli państwo członkowskie może być równolegle odpowiedzialne za tę samą szkodę. W konsekwencji rzecznik generalna T. Ápeta uważa, że **Sąd nie powinien był stwierdzić braku związku przyczynowego między zaniechaniem przez Frontex dokonania takiej weryfikacji a powstałą szkodą**.

Rzecznik generalna T. Ápeta zbadała również ustalenia Sądu, zgodnie z którymi związek przyczynowy został zerwany przez wybory dokonane przez samą syryjską rodzinę. W tym względzie wskazała, że sprawy, w których Trybunał Sprawiedliwości stwierdził zerwanie związku przyczynowego z powodu własnego wyboru osoby poszkodowanej, dotyczą głównie szkody poniesionej w ramach działalności gospodarczej. Podnoszona w niniejszej sprawie szkoda nie ma nic wspólnego ze zwykłym ryzykiem biznesowym. Szkoda ta wynika natomiast z podnoszonego naruszenia praw podstawowych, w tym zasady non-refoulement, syryjskiej rodziny, która jednocześnie znajdowała się w bardzo trudnej sytuacji. Decyzje podjęte przez syryjską rodzinę po powrocie do Turcji nie mogą zatem zostać uznane za „swobodny wybór”.

UWAGA: Opinia rzecznika generalnego nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości. Zadanie rzeczników generalnych polega na przedkładaniu Trybunałowi, przy zachowaniu całkowitej niezależności, propozycji rozstrzygnięć prawnych w sprawach, które rozpatrują. Sędziowie Trybunału rozpoczynają właśnie obrady w tej sprawie. Wyrok zostanie wydany w terminie późniejszym.

UWAGA: Odwołanie od wyroku lub postanowienia Sądu, ograniczone do kwestii prawnych, może zostać wniesione do Trybunału. Co do zasady, odwołanie nie ma skutku zawieszającego. Jeżeli jest ono dopuszczalne i zasadne, Trybunał uchyla orzeczenie Sądu. Jeśli stan postępowania na to pozwala, Trybunał może wydać orzeczenie ostateczne w sprawie; w przeciwnym razie przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania przez Sąd, który jest związany orzeczeniem Trybunału wydanym w ramach odwołania.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

Pełny [tekst opinii](#) jest publikowany na stronie internetowej CURIA w dniu przedłożenia.

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Jarosław Zasada ☎ (+352) 4303 2793.

Nagranie wideo z przedstawienia opinii jest dostępne przez „[Europe by Satellite](#)” ☎ (+32) 22964106.

Pozostańmy w kontakcie!

¹ Wyrok z dnia 6 września 2023 r., WS i in./Frontex, [T-600/21](#) (zob. również komunikat prasowy [nr 133/23](#)).

² [Rozporządzenie \(UE\) 2016/1624](#) Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1624 z dnia 14 września 2016 r. w sprawie Europejskiej Straży Granicznej i Przybrzeżnej.